

АРХЕТИПНИЙ СЮЖЕТ КОРОЛІВСТВА: НОСТАЛЬГІЯ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ ЗА РАЄМ

Анотація.

У статті пропонується розглянути поширений у художній прозі для підлітків архетипний сюжет Королівства під кутом зору пошуку сучасною людиною Раю — ідеального/священного простору, в якому людина почувалась би щасливою. Також через образи головних героїв творів розкриваються особливості авторських підходів у зображенії сакральної території.

Ключові слова: архетипний сюжет, ностальгія за Раєм, подорож до Раю, священний простір, Королівство, ідеальне суспільство, туга за втраченим Раєм, ініціація героя, сакральна територія, Г. Пагутяк, М. та С. Дяченки, М. Рибалко, В. і Г. Гольбайни, К. Юнг, М. Еліаде.

В українському літературознавстві дослідники переважно звертаються до розгляду традиційних архетипних образів, виділених К. Юнгом та його послідовниками (зокрема, в царині дитячої літератури це О. Цалапова, А. Шестак та ін.). Але, на нашу думку, художня проза ХХІ століття формує свої, новітні архетипні сюжети й образи, які, відповідно, несуть нове смислове й інтерпретаційне навантаження. Зокрема, ми пропонуємо на прикладі романів Г. Пагутяка «Королівство», М. та С. Дяченків «Ключ від Королівства», М. Рибалко «Подорож туди, де сніг», В. і Г. Гольбайнів «Казковий місяць» розглянути поширений у художній прозі для підлітків архетипний сюжет Королівства під кутом зору пошуку сучасною людиною Раю — ідеального/священного простору, в якому людина почувалась би щасливою. Це і є **метою нашої статті**.

Походження архетипного сюжету Королівства стає зрозумілішим, якщо звернутися до вірувань релігійної людини. Варто пригадати, що з давніх-давен свідомість віруючої людини (за М. Еліаде) створювала навколо себе священний простір — найкомфортніший простір для власного проживання. Його можна назвати як завгодно — домом, храмом, палацом, містом, країною, раєм тощо. Головне, що релігійна людина усвідомлювала, що «її дім містився справді в центрі світу і відтворював у космічному масштабі всесвіт» [3, с. 24]. У новітньої людини переважно відсутнє таке усвідомлення, але архетипна пам'ять спонукає її до пошуку — знайти такий куточок, де би вона відчувала себе щасливою. Такі відчуття зазвичай породжують ностальгію за священним простором, бо людина (як колись, так і тепер)

«прагне перебувати у місці, «відкритому до високого», що сполучається зі світом богів» [3, с. 49]. Зрозуміло, ностальгія за Раєм, «ностальгія за витоками — це ностальгія релігійна» [3, с. 49], але її корені настільки глибокі у свідомості людини, що в сьогоденні вони проявляються повсякчас, приміром, у художній літературі. Віртуальні подорожі художніми творами чи реальні подорожі в далекі країни або просто незнайомі місця є також свідченням того, як теперішня людина шукає «райський куточек», щоб хоч на короткий час побути у первісному комфортному/гармонійному стані. І переважно несвідомо вона прагне у тій подорожі зустріти незнайомця, «чужого», хто розкрив би їй сенс «таємної подорожі в себе» [3, с. 163].

Ностальгію за Раєм М. Еліаде пояснює ще й тим, що людина, прагнула жити у священному просторі, раптом виявляє, що вона не є цілісною у сучасному стані, і «насправді її ество утворилося під знаком розриву» [3, с. 195]. Таке усвідомлення, на щастя, не завжди призводить до розчарування, про що свідчить велика кількість художніх творів для дітей, в яких письменники зображають свій ідеальний світ (священий простір), який важко віднайти в житті. Прикладами таких творів є романі Г. Пагутяк «Королівство», М. та С. Дяченків «Ключ від Королівства», М. Рибалко «Подорож туди, де сніг», В. і Г. Гольбайнів «Казковий місяць», що стали об'єктом нашого дослідження. Саме в них можна зустріти таких героїв, які мріють і прагнуть потрапити у такий *священий простір*, який хоча б частково, але нагадував утрачений колись предками Рай.

Автори «Міфів народів світу» пропонують розглядати поняття Раю у трьох напрямках: 1) рай як сад; 2) Рай як місто; 3) Рай як небеса [4, с. 364]. Лінія «Раю як міста» знайшла своє відображення у міфах — це Мідгард (із скандинавської міфології), Авалон (із кельтської міфології), Небесний Єрусалим (із християнської) тощо [4, с. 364–365]. І оскільки «ідеологія королівства передбачає сходження на Небо в тій чи іншій формі» [3, с. 195], то Місто/Королівство часто уявлялися людиною небесними, а отже, райськими/ідеальними, тобто такими, що існують в іншій реальності/просторі.

У романі Г. Пагутяк «Королівство» художній світ поділений на чотири частини: Серединний, Граничний, Королівство, Імперію. Кожен з них існує окремішно, у власному віртуальному просторі, з одного боку; а з іншого — вони є взаємозалежними, на думку авторки («Доля Королівства залежить від долі інших світів» [5, с. 196]). О. Цалапова вважає, що «бажання письменниці удосконалити культурний стан сучасної України штовхає її до створення практично ідеальної держави (Королівства), де панують закони людяності й у книжках сконцентровано основні мудрості світу» [9, с. 40]. Отже, Королівство у Г. Пагутяк — це майже ідеальний, райський простір для сучасної людини, «країна вчених і мудреців» [5, с. 183], в якій «усі мусять якнайшвидше навчитися читати» [5, с. 75], якою править не лише справедливий

король, а й Рада Старих – «загадковий наддержавний утвір», що «існував незалежно від Короля» [5, с. 204], де немає війська, а є «гарні рівні дороги, безліч садів і чисті ріки» [5, с. 96], та любов і довіра між її громадянами. Стати жителем Королівства можуть лише достойні — це люди, про яких кажуть, що «вони не від світу сього», бо справжнє Королівство для них «не на небі, не на землі, не під землею, а у їхньому серці» [5, с. 96]. І таких людей можна впізнати по «легенькому потаємному усміху» на обличчі, з яким треба народитись. Таке трактування кордоцентричної концепції Королівства відсилає нас до християнського вчення про любов. У романі «любов відчиняє двері до будь-якого світу» [5, с. 256], і зокрема такий його прояв як подих: «Двері у Королівство відчиняються не ключем, а подихом» [5, с. 68], хоч їх можна і намалювати. А саме Королівство існуватиме доти, доки воно «живе бодай в одному серці» [5, с. 240]. До цього також варто додати, що «у Королівстві не застосовували магії. Магія була суттю Королівства» [5, с. 225]. Там, приміром, розмовляли звірі й птахи, оживав рослинний світ, саме вимовлене слово набувало можливостей творення тощо. Фактично, громадяни Королівства, як і людина «золотого віку», перебували «у стані первозданної невинності — в гармонії із одноплемінниками і тваринами» [8, с. 120]. Також цей ідеальний/райський світ традиційно мав мати свої межі, «географічну локалізацію», «загородженість і замкнутість Едему» [4, с. 364], невидимі кордони (у Г. Пагутяк), які не впускали тих, хто не відповідав його вимогам. Але Королівство не є статистичним, яким уявляється нам традиційний Рай, оскільки за його духовне наповнення та безпеку від зла відповідають самі жителі, а не всемогутній Бог.

Ностальгію за Раєм письменниця передала через образ головної героїні — дівчинки Люцини із Серединного (сучасного нам) світу. Вона завжди відчувала себе «не від світу сього», помічала незвичні речі, які з нею траплялися, а коли випадково знайшла «Енциклопедію Королівства» і почала її читати, то переконалася, що її відчуття підтвердилися — кращий світ таки існує. Цікаво, що її *подорож до Раю* таки стає «подорожжю до себе». Вона зустрічає «чужинців», які допомагають збегнути події із власного життя. Довгий шлях випробувань не лише міняє у Люцини ставлення до самої себе й світу, а й дарує вкінці винагороду — вона знаходить маму і дізнається правду про своє походження.

У романі «Ключ до Королівства» М. і С. Дяченків сама звістка про те, що існує якесь незвідане Королівство, пробуджує в душі тринадцятилітньої школлярки Ліни Лапіної архетипну пам'ять про первісний священний простір, який набирає рис усталеного образу періоду середньовіччя: «Де шпічасті скелі, замок на горі й ліс навколо» [2, с. 11]. Туга за «втраченим раєм» і бажання знову віднайти його штовхають сучасну дівчинку до рішення

погодитися на пропозицію короля Оберона допомогти йому і стати магом дороги у його мандрівному Королівстві, що знаходиться в іншому вимірі.

У своєму творі Дяченки зміщують акцент із матеріальної площини в духовну: Королівство — це, перш за все, своєрідна гармонія між тонким і товстим світами. Допоки вона існує, Королівство отримує здатність рухатися, розвивається, мати владу над тонким світом: «У садах живуть феї, в озерах — русалки. У лісі лісовики чи щось гірше. На скелях гніздяться дракони...» Но ми змінюємо тонкий світ. Сама земля навколо нас стає Королівством. А це приваблює людей», з часом «на Королівстві нарощає броня — броня товстого світу, вагомого, справжнього, дуже важливого й потрібного для людей» [2, с. 26]. «Коли вагу товстого світу, що наросла на Королівстві, вже не можна підняти, ми кидаємо все і знову вирушаємо в мандри. Крізь хаос. Через невідкриті землі, населені чудовиськами. Через моря, через сніги, повз вулкани, по повітря, під землею. Ми повинні знайти нове місце для Королівства» [2, с. 27]. На відміну від концепції Пагутяк (де Королівство — це люди і окреслені кордонами територія), у Дяченків Королівство — це перш за все люди, а не будівлі й територія, тому воно може існувати й у дорозі. Автори роману «Ключ від Королівства» зосередили свою увагу на самому процесі творення тонких світів (тоді як Г. Пагутяк змальовує їх функціонування): Королівство — «це щось подібне до зерна, з якого проростає новий світ. Упало зерно — світ проб'ється до сонця... Спершу він молодий і чарівний. Потім дозріває, втрачає чарівність. А коли світ зовсім дозріє, зерно має відділитися і знову впасти на землю» [2, с. 157].

Головна героїня потрапляє у вимір Королівства на запрошення короля у той момент, коли воно як духовна субстанція перебувало у занепаді/старості й потребувало кардинальних змін — переходу до нової форми свого існування — знайти нове місце для осіlostі. Отже, у Дяченків йдеться про пошуки священного простору як сакрального місця з особливою енергетикою землі. Королівство мало завдання — засновувати нові світи, тому там не могло бути випадкових людей, кожен мав своє особливе місце, обов'язок, бо «Королівство виживе лише в тому разі, якщо буде неподільне» [2, с. 109]. Розмірковуючи над тим, чому в її світі немає «чудес» (магічної матерії), Ліна приходить до думки, що «наш світ — мій справжній... тобто рідний світ... можливо, у ньому теж колись було Королівство? А потім Королівство залишило його, світ розрісся, змінився, став таким, як тепер?» [2, с. 102]. Тобто матеріальним, в якому немає місця для чуда. Саме тим і привабив дівчинку інший світ, що у ньому (як і в Королівстві Г. Пагутяк) магія була його суттю. Момент творення нової реальності (коли хаос змінювався порядком) особливо вразив дівчинку: «Це ж нове Королівство, воно росте, нічого чарівнішого й прекраснішого не буває на світі. Тут ти з кожним деревом можеш говорити, і воно тобі відповідатиме...» [2, с. 247]. Це було народженням нового світу, актом творення священного простору.

Ідеальним королівством у Гольбайнів є Казковий Місяць. Він близький за своєю концепцією до роману Г. Пагутяк. Зокрема, Казковий Місяць — «це країна злагоди», де немає війська, бо «досі в Казковому Місяці солдатам не було жодного застосування. Ми тут не знаємо ворожнечі, адже живемо в гармонії з природою та її законами» [1, с. 160]. Також у столиці Горивині — порожній трон: «Ми ж не знаємо ані ненависті, ані заздрощів, тому що всі рівні, жоден не має більше, ніж інший, і жоден не має менше, ніж він потребує. І тому нам не треба також і жодного правителя» [1, с. 202]. Хлопчика Кіма Ларсена, який прибув туди на прохання чарівника Фемістокла про допомогу, щоб врятувати свою сестру, що означало також врятувати від зла і королівство Казковий Місяць, все це дивує й водночас захоплює. Адже він також, як і Ліна з роману «Ключ від Королівства», виявляє там власні магічні здібності. Світ Гольбайнів (як і королівства Пагутяк та Дяченків) також живе за певними правилами і пов'язаний із «реальним» світом, тим, звідки приходять до нього головні герої. Отже, «Казковий Місяць — це також частина і вашого світу, — розповідав Кіму володар Горивина Фемістокл. — Там є добро й зло, і якщо ми досі були сильніші й могли тримати зло під контролем, то тепер усе інакше» [1, с. 33]. Обидва світи (Пагутяк та Гольбайнів) зображені письменниками у критичний момент їхнього існування — небезпеки бути захопленими злом (Імперією у Пагутяк та Царством Тіней у Гольбайнів).

Довго подорожуючи землями Казкового Місяця, головний герой зустрічає на своєму шляху чимало «чужинців», які допомагають йому краще розуміти себе і ті закони, за якими живе королівство. Німецькі письменники наголошують на тому, що «кожна людина має йти до Казкового Місяця власним шляхом» [1, с. 198] і ніхто не в змозі на це вплинути. Бо ця довга й складна подорож «до себе» схожа швидше на ритуальне дійство — багатоступінчасту ініціацію героя.

Казковий світ Гольбайнів можна поділити на три частини: 1) нижча (Царство Тіней), 2) середня (Казковий Місяць) та 3)вища (Царство Короля Веселки, Володаря Ніщо). Головний герой побував у всіх трьох і пройшов випробування у кожному. А якщо Казковий Місяць можна кваліфікувати як ідеальне суспільство, то Королівство Веселки — як рай у прямому розумінні з чарівним садом (умовним Едемом), веселковим палацом тощо.

Письменники акцентують свою увагу не так на боротьбі, як на єдності й взаємозалежності добра і зла. Король Веселки пояснює Кіму: «Але добро і зло постійно борються одне з одним, Кіме, жодна сторона не може існувати без іншої. Така природа людини» [1, с. 343]. Тому Казковий Місяць має свого антипода — Царство Тіней: «Військові підрозділи Моргона були нічим іншим, як чорним дзеркальним відображенням жителів Казкового Місяця», а отже, «лише завдяки повній поразці ми могли виграти вкінці» [1, с. 374].

На відміну від попередніх творів, головні герой «Подорожі туди, де сніг» М. Рибалко потрапляють у віртуальний світ, який створили самі: «Цей світ не знайдеш на карті. <...> Він з'явився з вашої уяви, діти, — пояснювала бабуся зниклої Марійки. — Коли ви вчотирьох зліпили снігове королівство, воно ожило по той бік реальності. Воно склалося з вашої творчості, а також з ваших думок, мрій, з усього того, що ви чули і бачили в житті, що уявили, чого боялись і про що забули» [7, с. 12]. Якщо взяти до уваги думку К. Юнга про те, що «у фантазіях проявляються першообрази» [10, с. 179], то стає зрозумілим, чому виліплений дітьми чудовий сніговий палац, Снігове королівство стало для них реальністю. Несвідоме творення священного простору дитячими фантазіями, звичайно, відрізняється від усвідомлених дій дорослої людини, яка в основу концепції такого світу закладає порядок. Але за своїми характеристиками (хоч і в іншій інтерпретації) маємо знову вимріаний (а тому відносно ідеальний) простір.

Снігове королівство М. Рибалко — це вигаданий світ, в якому правлять королі природних стихій (Червоний Король, Чорна Королева, Король Мороз, Король Вітер, Королева Вод, Зелений Лісовий Король). Завдання головної героїні Марійки — допомогти Червоному Королю (володарю чарівного світу і повелителю вогню) перемогти Чорну Королеву як втілення зла. І дівчинка, і її другі — Максим, Денис, Іринка — проходять ряд непростих випробувань. Але Марійка має пізнати власну природу, певний час перебувати у пошуку, аж поки не пройде ініціацію вогнем і стане Дівою Вогню. Лише в такому статусі у неї появляється магічна сила, що допомогла здолати Чорну Королеву. «Зріднилася з вогненною сутністю і перетворила її на частину себе самої. І от тепер вона могла більше, вона керувала полум'ям, відчувала його» [7, с. 166].

Цікаво зазначити, що роман М. Рибалко найближчий до світовідчуття сучасної людини, позбавленої релігійної свідомості, і яка вже не створювала священий простір. Правила, за якими живе її казковий світ, майже нічим не відрізняються від Реального світу, з якого прийшли діти, адже жодні чудеса королівств, де побувала Марійка та її друзі, не змогли надовго затримати їх, не зробили щасливими і не дали (окрім моральних уроків) перш за все духовного наповнення. А саме це — визначальне у ностальгії за «впорядкованим космосом», гармонійним простором, в якому відсутнє зло/дисгармонія. Упродовж усієї книги найзаповітнішим бажанням дітей є повернення додому (до захищеного ідеального простору), що і стає сюжетним рушієм роману. Якщо пригадати авторську ідею про те, що діти самі створили чарівний світ і наповнили його своїми несвідомими фантазіями, то напрошується висновок, що їм було некомфортно (подекуди і страшно) блукати лабіrintами власного несвідомого. Незважаючи на це, *туга за втраченім Раєм* як потенційне почуття людини взагалі, проявляється і в герой

М. Рибалко: Марічка, Іринка, Денис і Максим, як і Кім Ларсен, не впевнені, чи це не був сон, але цілком упевнені в існуванні тих королівств. Марічка хоче знову потрапити до Снігового королівства: «Бабусю, як тобі здається, чи зможу я коли-небудь хоч на годинку повернутися до того казкового світу?» [7, с. 266].

У вищезгаданих творах хтось із дітей повертається у теперішність, а хтось залишається там — у вимріяному, ідеальному, священному просторі. Героїня роману Дяченків Ліна повертається додому, до мами, яку так хотіла побачити, але її також почало переслідувати почуття туги за втраченим Раєм: «Я зітхнула. Спогади про Королівство були й радісні, і сумні. Сльози лилися самі собою. Як там було добре» [2, с. 257]. Теж саме відчував і хлопчик Кім зі своєю сестрою.

Усі письменники наголошують на тому, що від зла ніхто не застрахований, що потрібно бути пильними, що навіть ідеальному світу може загрожувати небезпека. Таким чином, головною думкою творів стає та, що немає абсолютноного добра й абсолютноого зла, а є людина, яка щоміті робить вибір. Іншими словами, «жоден житель Казкового Місяця, і також жоден житель Царства тіней не в змозі вплинути на шлях, яким мусить іти людина, якщо вона хоче прийти до нас» [1, с. 198]. І від цієї людини залежить не лише її власна доля, а й доля королівства та інших світів, оскільки все пов'язане невидимими зв'язками. Варто нагадати, що у Пагутяк духовну енергію продукують люди, а в Дяченків йдеться про енергетику землі, особливі сакральні місця, священий простір, який уможливлює «створення Світу», бо «там, де священне виявляється у просторі, розкривається реальне, починає існувати світ» [3, с. 35]. Тонка невидима матерія, що визначає межі королівств, у романах відіграє різні функції: захисну (від зовнішнього зла у Пагутяк) і територіальну (для означення меж, які може наситити собою духовна матерія у Дяченків, Гольбайнів, Рибалко). Отже, сакральна територія у творах є чітко визначеною.

У підсумку можемо сказати, що звернення письменників до архетипного сюжету Королівства пов'язане, перш за все, із ностальгією сучасної людини за Раєм, за таким умовним простором, у якому вона почувалася б щасливою, що засвідчують бажання героїв розглянутих нами творів повернутися.

Література

1. Гольбайни В. і Г. Казковий місяць / В. і Г. Гольбайни ; [пер. з нім Л. Харченко]. — Вінниця : Теза, 2011. — 382 с.
2. Дяченки М. та С. Ключ від Королівства : роман / М. та С. Дяченки — К. : Джерела М, 2005. — 272 с.

3. Еліаде М. Священне і мирське ; Міфи, сновидіння і містерії ; Мефістофель і андроген ; Окультизм, ворожбітство і культурні уподобання / М. Еліаде ; [пер. з нім., фр., англ. Г. Кьюян, В. Сахно]. — К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 592 с.
4. Мифы народов мира. Энциклопедия в 2-х т. / [гл. ред. С. А. Токарев]. — М. : Сов. Энциклопедия, 1992. — Т. 2. К — Я. — 719 с. с ил.
5. Пагутяк Г. Королівство. Пригодницький роман / Г. Пагутяк. — Тернопіль : Джура, 2005. — 288 с.
6. Пузій В. Чарівні містерії Марини та Сергія Дяченків / В. Пузій // М. та С. Дяченки. Ключ від Королівства : роман. — К. : Джерела М, 2005. — С. 259–271.
7. Рибалко М. Подорож туди, де сніг / М. Рибалко. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2012. — 230 с.
8. Холл Дж. Словарь сюжетов и символов в искусстве / Дж. Холл ; [пер. с англ. А. Майканара]. — М. : ООО «Издательство АСТ» : ООО «Транзиткнига», 2004. — 655 [1] с.
9. Цалапова О. Архетипний образ яйця в дилогії Галини Пагутяк «Королівство», «Книгоноші з Королівства» / О. Цалапова // Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. — Вип. 3. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — С. 39–43.
10. Юнг К. Г. Алхимия снов / К. Г. Юнг ; [пер. с англ. СЕМИРЫ]. — СПб. : Тимошка, 1997. — 352 с.

Larysa Lebedivna

THE ARHETYPAL PLOT OF KINGDOM: MODERN MAN'S NOSTALGIJA FOR PARADISE

Ukrainian literary scholars mostly turn to traditional archetypal images by Karl Jung and his followers. But, in our opinion, the XXI century prose highlighted its own creates, new archetypal stories and images which respectively have new meaning and interpretation. In particular, we offer to example of H. Pahutiak, M. and S. Diachenky, M. Rybalko, V. and H. Holbainy which works includes common in prose for teens Kingdom archetypal story from the perspective of modern man's searching the garden — ideal/sacred space in which people seem to be happy. This is the main purpose of this article.

The origin of the archetypal story of the Kingdom becomes clearer if we turn to the religious beliefs of human. It is worth recalling that in ancient times the consciousness of the believer (according to M. Eliade) was created around a sacred space — the most comfortable space for your own residence. It can be called

as anything: home, church, palace, city, country, paradise etc. A modern man has lost such awareness but archetypal memory prompts him to search — to find a corner where she would feel happiness. It's true that nostalgia for paradise, for leaks is a religious nostalgia but it which is so deeply rooted in human consciousness appears every time and everywhere in literature. Virtual tours in artistic works or travel lings to far lands or unfamiliar places are also an evidence of how a modern human seeks her/his «paradise» to stay even for a short time in full comfort/harmony. One mostly unconsciously seeks a stranger, a «stranger» who would reveal the meaning of the secret trip to oneself.

From time to time one discovers that to have lost ones integrity, but this awareness does not always lead to disappointment, as evidence, the large number of children's fiction which the writers depict a perfect world (sacred space) which is hard to find in a real life. It's, for example, novels of H. Pahutiak «Kingdom», M. and S. Diachenky «Key to the Kingdom», M. Rybalko «Journey to where the snow», V. and H. Holbainy «Fairy Moon», which have become an object of our study. That they can meet such heroes who dream and desire to get into such a sacred space that at least in part look like the lost by their ancestors Paradise. The long test of passage not only changes a relation to themselves and the world but also gives some benefits.

It should be noticed that all writers emphasize a point that nobody has protection from evil, that everybody has to be careful, that even a perfect world could be in danger. Thus, the main idea of these books is that there is no absolute good and absolute evil but only a person who makes choices every minute. And on this person depends not only her/his fate, but also the fate of the kingdom and other worlds, since everything is connected by invisible bonds. It is worth reminding in case of Pahutiak's fiction spiritual energy is produced by nations, Diachenky talk about the land (especially sacred places) sacred space that enables «Creation». Fine invisible matter that defines the boundaries of kingdoms, plays two functions in the novel: protective (against external evil in Pahutiak's story) and territorial (for definition of limits that can saturate a spiritual matter, Diachenky, Holbainy, Rybalko). Taking everything into account, sacred territory is accurately defined in their fition.

Finally, we can say that writers' appeal to the archetypal story of the Kingdom is connected with the nostalgia of Paradise, for the modern man, with such a conventional space in which modern would feel happier wish confirms heroes' desires to return to the paradise.

Keywords: *an archetypal plot, nostalgia for paradise, a trip to Paradise, sacred space, Kingdom, ideal society, longing for a paradise lost, hero initiation, sacral area, H. Pahutiak, M. and S. Diachenky, M. Rybalko, V. and H. Holbainy, K. Jung, M. Eliade.*